

सूचना

पस बर्ष हिउँदमा राम्रोसँग पानी परेन । वन जङ्गल शुख्खा भएको छ। गर्मी बढिरहेको र हुरी बतास चलन शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा वन जङ्गलमा डढेलो लाग्ने प्रबल सम्भावना रहन्छ। यसले हाम्रो सदियों देखिको प्राकृतिक सम्पदा क्षणभरमै नष्ट हुन्छ । यसबाट वातावरणीय सन्तुलनमा ठूलो असर पुग्ने, पानीका मुहान सुक्ने, भूक्षय हुने, वायुमण्डलमा कार्बन उत्सर्जन हुन गई जलवायु परिवर्तनमा असर पुग्ने तथा गाँउबस्तीसम्म डढेलो फैलिनुका साथै तपाईं हाम्रो लापरवाही र असावधानीका कारण घरगोठमा आगो लाग्न गई जनधनको ठूलो क्षति हुन सक्छ । तसर्थ,

- आ-आफ्नो घरबारी वरिपरि वन डढेलो लाग्न सक्ने क्षेत्र पहिचान गरी सो क्षेत्रमा बिशेष निगरानी राखी राखौं ।
- वन जङ्गल हुँदै मानिस आवतजावत गर्ने बाटोघाटो, सडकको दाँयाबाँया रहेका पातपतिङ्गर नियमित रुपमा हटाऔं र सुरक्षित विसर्जन गरौं।
- सलाई, लाईटर जस्ता प्रज्वलनशील वस्तु केटाकेटीको पहुँचबाट टाढा राखौं। यस्ता वस्तु लिएर वनजङ्गल प्रवेश नगरौं ।
- पिकनिक, वनभोज जाँदा आगो बालेपछि आगो निभाएर मात्र छोडौं। वन जङ्गलको बाटो र छेउछाउबाट हिँड्दा वा यात्रा गर्दा बालेको सलाईको काटी र नभिभेका चुरोट बिँडीका टुटाहरु नफालौं ।
- वन क्षेत्रभित्र रहेका अग्नीरेखाको नियमित सफाई तथा मर्मत सम्भार गरौं। आवश्यकता अनुसार अग्नीरेखा निर्माण गरौं ।
- समुदायमा आधारित वन उपभोक्ता समूहले अग्नी नियन्त्रक टोलीको व्यवस्था गरी सामुदायिक वनको नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था अनिवार्य रुपमा मिलाऔं।
- अग्नी निरोधक सामग्रीको उचित व्यवस्थापन गरी तयारी अवस्थामा राखौं।
- आ-आफ्नो खरवारी र वन जङ्गलमा घाँस पलाँउछ भन्ने सोच राखी डढेलो लगाउने कार्य नगरौं।
- वन जङ्गलसँग जोडिएका खेतवारीमा कृषि बाली लगाउन सफा गर्दा नस्केका टुटाटुटी, झिँगटा बालीसकेपछि आगो निभाएर मात्र छोडौं।
- वन जङ्गलमा डढेलो लाग्न नदिऔं, लागि हालेमा 'सबै मिली स्थानीय जनसहभागिता जुटाई तुरुन्त निभाऔं।
- घर गोठमा हावाहुरी लागेको समयमा आगो नबालौं। घर गोठको काम सकिएपछि आगो राम्रोसँग निभाऔं।
- वन डढेलो लगाउने कार्य वन ऐन, २०७६ को दफा ४९ बमोजिम फौजदारी कसूर हो । डढेलो लगाउने कार्य गर्नेलाई सोही ऐनको दफा ५० बमोजिम क्षतिको बिगो असुल उपर गरी साठी हजार रुपैयासम्म जरिवाना र तीन बर्षसम्म कैद हुने भएकोले यस्तो कार्य कसैले पनि नगरौं, नगराऔं।
- चोरी शिकारी गर्ने क्रममा समेत वन जङ्गलमा डढेलो लगाउने गरेको र चोरी शिकारी गर्नेलाई राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ बमोजिम पन्ध्र हजार रुपैयादेखि दश लाख रुपैयासम्म जरिवाना र तीन महिनादेखि पन्ध्र बर्षसम्म कैद हुने भएकोले यस्तो कार्य कसैले पनि नगरौं, नगराऔं ।
- वन डढेलो र आगलागीबाट आफू पनि बचौं र अरुलाई पनि बचाऔं ।
- आ-आफ्नो क्षेत्रमा आगलागी भएको जानकारी भएमा नजिकको वन कार्यालय, नजिकको सुरक्षा निकाय, पालिका कार्यालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा खबर गरौं। सबैको सहयोगमा मिलेर वन डढेलो नियन्त्रण गरौं।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
पोखरा

२. वन डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धी सूचना

सुक्खा याम तथा खडेरीको समयमा वन डढेलो लागी वन पैदावार, वन्यजन्तु तथा पंक्षी र घरबस्ती समेतलाई हानी-नोक्सानी पुर्याई समग्र वातावरणमा नकारात्मक असर पर्न सक्ने सम्भावना भएकोले सुक्खायाम तथा हावाहुरी लाग्ने समयमा आफ्नो गाउँ नगर वरिपरिको वन क्षेत्रलाई वन डढेलोबाट जोगाइउन सहयोग गर्नु हुन सबै सम्बन्धित सबैमा अनुरोध छ । कथंकदाचित वन जङ्गलमा वन डढेलो लागी हालेमा वन उपभोक्ता समूह लगायतका सम्बद्ध पक्षहरु मिली तत्काल नजिकको वन कार्यालय तथा सुरक्षा निकायमा वन डढेलोको सूचना गर्ने तथा श्रोत र साधनले भ्याएसम्म सम्बन्धित सबै पक्षसँग सहकार्य गरी वन डढेलो तत्काल निभाउन प्रयत्न गर्नुहुन मन्त्रालय हार्दिक अपिल गर्दछ ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

३. वन डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धी सूचना

सुक्खा याम तथा खडेरीको मौसममा वन डढेलो लागी वन पैदावार, वन्यजन्तु तथा पंक्षीसमेतलाई हानी-नोक्सानी पुऱ्याई समग्र वातावरणमा नकारात्मक असर पर्न सक्ने सम्भावना भएकोले सुक्खायाम तथा हावाहुरी लाग्ने समयमा आफ्नो गाउँ नगर वरिपरिको वन क्षेत्रलाई वन डढेलोबाट जोगाई वन संरक्षण तर्फ अग्रसर हुन अनुरोध छ । कथंकदाचित वन डढेलो लागी हालेमा वन उपभोक्ता समूह लगायतका सम्बद्ध पक्षहरु मिली तत्काल नजिकको वन कार्यालय तथा सुरक्षा निकायमा वन डढेलोको सूचना गर्ने तथा श्रोत र साधनले भ्याएसम्म सम्बन्धित सबै पक्षसँग सहकार्य गरी वन डढेलो तत्काल निभाउन प्रयत्न गर्नुहुन मन्त्रालय हार्दिक अपिल गर्दछ ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

४. वन डढेलोको रोकथाम र नियन्त्रणका लागि वन तथा वातावरणको अनुरोध

यस वर्ष पनि हिउँदमा पानी परेन। जमिनका साथै सबै वतावरण सुख्खा हुँदै गएको छ। वन जंगल, घर गोठको छेउछाउमा रहेका घाँस, पात पतिंगर, स्याउला, सुकेर जल्ने आस्थामा रहेका छन्। सानो आगोको झिलकाले पनि वनमा डढेलो लाग्न सक्छ। वन जंगल, धनजन, पशुपंक्षी एकैक्षणमा वनडढेलो चपेटमा परी सखाप हुन सक्छ। त्यसैले, घर वरिपरी घुरान पोल्दा, खेत बारीमा छाप्रो पोल्दा, गोल पोल्दा, रातमा राँको लिएर हिड्दा, वनभोज गर्दा होसियारी पूर्वक गरी आगो राम्रोसँग निभाउनु होस्। चुरोट खाएर ठूटा निभाएर सुरक्षित ठाउँमा फल्नुहोस्। बालबच्चाहरुबाट सलाई, लाईटर टाढा राख्नुहोस् र खेलाउन नदिनुहोस्। हाम्रो जीवनको आधार वन जंगल वन डढेलो लाग्नबाट जोगाउनुहोस्।

कहिकतै कुनै कारणबाट वन क्षेत्रमा वन डढेलो लागेको देखिएमा तुरुन्त निभाउने कार्यमा सहभागी हुन सरोकारवाला सबैमा हार्दिक अनुरोध छ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

५. वन्यजन्तुको आक्रमणबाट जोगिने सम्बन्धी जनहितमा जारी जरुरी सूचना

पछिल्लो समयमा वन क्षेत्र आसपासको गाउँबस्तीमा बाघ, भालु, चितुवा जस्ता वन्यजन्तुले आक्रमण गरी मानवीय तथा पशुधनको क्षति गर्ने गरेको हुँदा विशेष गरी सूर्योदय पूर्व बिहानको समय र सूर्यास्त पछिको झिसमिसे साँझमा आफू र आफ्ना बालबच्चाको सुरक्षाको लागि उच्च सतर्कता अपनाई साँझको समयमा बालबच्चालाई एकलै नछाडि दिनु भई सम्भावित क्षति हुनबाट जोगिन, जोगाउनुहुन अनुरोध गरिन्छ । साथै वन क्षेत्रमा घाँस, दाउरा, पात, स्याउला, सोत्तर, निगालो लगायतका वन पैदावार संकलन गर्न जाँदा एकलै आफूखुशी हिँडडुल नगर्न नगराउनु हुनका साथै घर वरिपरी रहेका झाडीहरु सफा गरी साँझको समयमा घर बाहिर बत्ती उज्यालो पारी राख्न समेत अनुरोध छ ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

६. वन्यजन्तुबाट सुरक्षित हुने सम्बन्धी जनहितमा जारी जरुरी सूचना

वन्यजन्तुको आक्रमणबाट हुने जनधनको क्षति वर्षेनी बढ्दो क्रममा देखिएकोले वन्यजन्तुको आक्रमणबाट बच्नको लागि सावधान होऔं। साँझ तथा रातको समयमा अति आवश्यक काम बाहेक अन्य कामका लागि वन क्षेत्र वरपर हिँडडुल नगरौं। हिड्ने परे समूहमा हिडौं। घर, गोठ र बाख्राको खोरका ढोका राम्रोसँग बन्द गरौं। वन्यजन्तुको सम्भावित आक्रमणबाट आफ्नो परिवार तथा पशुधनको सुरक्षा गरौं।

अनुरोधक

प्रदेश सरकार

उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय

गण्डकी प्रदेश, पोखरा

सम्पर्क नं ०६१—४६७६५४, ०६१—४६७६६९, ०६१—४६७६७०

इमेल: moitfe4@gmail.com

७. वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी सूचना

वन्यजन्तु पक्रने, शिकार गर्ने, बन्यजन्तुको अङ्ग प्रत्यङ्ग राख्ने, ओसारपसार गर्ने कार्य गरेमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ बमोजिम पाँच लाखदेखि दश लाख रुपैयाँसम्म जरीवाना वा पाचौँ बर्षदेखि पन्ध्र वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाँय ब्यवस्था छ । तसर्थ, यी कानूनले निषेध कार्यहरु नगर्न नगराउनु हुन सरोकारवाला सबैलाई हार्दिक अनुरोध छ ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

द. वन अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी सूचना

राष्ट्रिय वन फाँड्ने, राष्ट्रिय वन क्षेत्रको जग्गा जोत्न, खन्ने, खनिज उल्खनन् गर्ने, आवास गर्ने, सडक तथा अन्य पूर्वाधार बनाउने, घर छाप्रो बनाउने, व्यवसाय सञ्चालन गर्ने जस्ता कार्यहरू वन अतिक्रमण हो। अनुमति नलिई राष्ट्रिय वन, निजी वन, आवादी समेतको वन पैदावार कटान, संकलन र ओसारपसार गर्ने सबै कार्य वन अपराध हुन्। वन अतिक्रमण तथा अनुमति नलिई वन पैदावार कटान, संकलन र ओसारपसार गर्ने गराउनेलाई वन ऐन, २०७६ को दफा ५० बमोजिम बरामद काठको बिगो जफत गरी अधिकतम पाँच बर्षसम्म कैद वा दुई लाख रुपैयासम्म जरीवाना वा दुवै सजाँय हुने यवस्था छ । साथै पचास हजार भन्दा बढी मूल्य पर्ने सवारीसाधन जस्तै ट्र्याक्टर लगायतका अन्य सवारी साधनमा बिना इजाजत वन पैदावार ओसारपसार गरे गराएमा उक्त सवारी साधन समेत जफत हुन्छ । यसका अलावा वन पैदावारमा आधारित उद्योगले प्रचलित कानुन विपरीत वन पैदावार राखेमा थप दुई लाख रुपैया जरिवाना हुने प्रवधान समेत छ। तसर्थ, वन ऐन, २०७६ को बर्खिलाप हुने कार्यहरू नगर्न नगराउनु हुन मन्त्रालय सरोकारवाला सबैमा हार्दिक अनुरोध छ ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

९. चितुवाबाट जोगिने सम्बन्धी जनहितमा जारी जरूरी सूचना

मानव बस्तीमा चितुवा प्रवेश गरी विशेष गरी बालबालिकालाई आक्रमण गरी घाइते बनाउने एवं मार्ने सम्मका दुःखद घटनाहरू विगतमा घटीरहेका छन्। यसरी चितुवाको आक्रमणबाट हुने जनधन र घरपालुवा पशुको क्षति बर्षेनी बढ्दो क्रममा देखिएकोले वन्यजन्तुको आक्रमणबाट बच्नको लागि सावधान होऔं। यस किसिमका घटनाबाट बच्नको लागि आफ्ना बाबुनानीहरूलाई साँझ बिहानको समयमा घरबाहिर निस्कन नदिने, निस्कनै पर्ने भएमा अभिभावकको साथमा सुरक्षित भएर निस्कौं।

आफ्नो बस्ती नजिकै चितुवा देखिएको वा बस्तीमा प्रवेश गरेको जानकारी प्राप्त भएमा नजिकैको सुरक्षा निकाय वा वन कार्यालयमा जानकारी दिने तर चितुवा देखिएको स्थानमा भिड जम्मा भई नजिकै जाने वा होहल्ला गर्ने वा चितुवालाई कुनै पनि तरिकाले जिस्काउने कार्य नगरौं।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

१०. विकास र वातावरण बीच सन्तुलन कायम राखौं। स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँचन पाउने हकको सम्मान गरौं।

पृथ्वी सबैको साझा घर हो। पृथ्वीमा रहेका लाखौं जीवजन्तु मध्ये हामी मानिस एक हौं। हामीले हाम्रो सुविधा, सुख सयल, आनन्द र भोगविलासको लागि बाटो घाटो, पुल पुलेसा, नहर कूलो, भवन, विद्युत गृह, सुरुङ, सडक, औद्योगिक क्षेत्र तथा हवाइ मैदान जस्ता विकासका पूर्वाधार बनाइ रहेका छौं। यी पूर्वाधार बनाउँदा भईरहेको प्राकृतिक अवस्थामा खलल् पर्दछ। वातावरणीय अध्ययन नगरी निर्माण गरिएका विकासका पूर्वाधारका कारण प्रत्येक बर्ष ठूलो धनजनको क्षतिसमेत हुने गरेको छ। वातावरणीय अध्ययनले आयोजनाले पार्ने नकारात्मक असरलाई न्यून गर्ने, बैकल्पिक उपायको खोजी गरी सुझाउने र सकारात्मक प्रभावलाई बढाउने कार्य गर्दछ। त्यसैले, विकासका पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी निकायहरूले विकासका आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्नुपूर्व वातावरण संरक्षण ऐन र वातावरण संरक्षण नियमावलीमा भएका व्यवस्था अनुसरण गरी वातावरणीय अध्ययन गरेर मात्र आयोजना वा कार्यक्रम स्वीकृत गरी निर्माणको कार्य अगाडी बढाउन हुन सम्बन्धित सबैमा मन्त्रालय हार्दिक अपिल गर्दछ।

अनुरोधक

गण्डकी प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पोखरा

इमेल: moitfe4@gmail.com

सामाजिक विकास कार्यालय कास्कीको अनुरोध

१. जेष्ठ नागरिकको जीवन सम्मानित, संरक्षित र व्यवस्थित बनाई उनीहरूको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई राष्ट्रको समृद्धिका लागि उपयोग गरौं ।
२. बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई सबै प्रकारका हिंसा, दुर्व्यवहार र शोषणबाट मुक्त गराउँदै बालमैत्री समाज सहितको शासन व्यवस्थाको सुनिश्चितता कायम गरौं ।
३. महिलाको समान तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सहित स्ारभूत र लैंगिक समानता कायम गरी लैंगिक समानता मूलक समाज निर्माण गरौं ।
४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सहयोग, संरक्षण र सम्मान गरौं ।
५. सामाजिक, सांस्कृतिक विविधतामा गौरव गर्ने एकताबद्ध नेपाली समाजलाई थप मर्यादित एवं सु-संस्कृतयुक्त बनाउन आवश्यक सामाजिक पूर्वाधार निर्माण तथा ऐतिहासिक, शैक्षिक एवं धार्मिक सम्पदाहरूको संरक्षण गरौं ।
६. यस कार्यालयको चालु आ.व.२०८१/०८२ मा स्वीकृत वार्षिक योजना/कार्यक्रमहरू निर्धारित समयमानै सम्पन्न गर्नुपर्ने हुँदा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले समयमा नै कार्यालयमा सम्पर्क गरी जानकारी राखौं ।

गण्डकी, प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय
सामाजिक विकास कार्यालय, कास्की

पोखरा